

RAPPORT FRA DRIVGARNFISKE ETTER MAKRELL PÅ STREKNINGEN BUAGRUNNEN – SKLINNABANKEN SOMMEREN 1979 MED M/K «ORHOLM» M-30-SM

Av Arne Revheim

INNLEDNING

Tidligere har en gitt en oversikt over de opplysningene en har om opptreden av makrell under kysten nordpå fra Møre til Nordland, likeledes en oversikt over de drivgarnsforsøk Fiskeridirektoratet har utført i disse farvann. (Rapporter nr. 1. 1979). Fra denne rapporten siteres:

«I 1978 var interessen for makrelldriving stor både på Nord-Møre og i Sør-Trøndelag. Det ble igjen tatt mye makrell på lakselenkene, og de interesserte fiskerne var da også av den oppfatning at der måtte være drivverdige forekomster til stede. Dette resulterte da også i flere henvendelser til Fiskeridirektoratet om støtte til drivgarnsforsøk.

Smøla kommune viste sin interesse ved å gå til innkjøp av 100 makrellgarn som gjennom fiskerirettlederen i Smøla ble utlånt (leiet) til rederen av M/K «Orholm». Vedkommende ble også innvilget et garantibeløp som omfattet 3 manns lotter i 2 måneder, samt utgifter til bunkers etc. for samme tidsrom. Fiskeridirektørens kontor kjøpte senere 30 makrellgarn. 10 av den ble utlånt gjennom fiskerirettlederen i Rørvik, 10 utlånt ved fiskerirettlederen i Harøy og 10 til Håkon Vikaskog, Svellingen».

De enkelte forsøk og resultater er omtalt i nevnte rapport.

Sommeren 1979 var en også interessert i å utføre drivgarnsforsøk etter makrell på strekningen Buagrunnen—Sklinnabanen. M/K «Orholm» M-30-SM, reder N. P. Reitan, ble leiet til disse forsøk fra 16. juli og 4 uker fremover. Fartøyet var utstyrt med 120 garn, og etter avtale skulle det under forsøket sendes regelmessige meldinger til Fiskeridirektøren 2 ganger i uken eller oftere hvis forholdene skulle tilsi det. En representant fra Havforskningsinstituttet (LA og AR) var om bord under forsøkene da det var av interesse å tilveiebringe biologiske data fra makrellprøver. Sommeren 1979 var det foruten M/K «Orholm» fra Smøla også tre makrelldrivere fra Veidholmen i arbeid på strekningen Vestbrona, NV av Buagrunnen, og nordover, og etter forlydende gjorde de det bra. De hadde en garnlenke varierende fra 70 til 100 garn, og en fikk forståelse av at de nyttet monofilgarn. En ventet også at laksedriverne (sjarker) ville legge seg på makrelldriving etter avslutning av laksesesongen.

M/K «Orholm». Forsøk og resultater.

Kartet, fig. 1, viser hvor drivgarnsettingene ble gjort.

Av de 120 garn «Orholm» hadde med, var 100 bundet av tråd nr. 2. 20 monofilgarn var av gut nr. 40.

Av trådgarna var 20—30 stk. 16 omfars garn, resten 17 omfars. Monofilgarna var bestilt med 16 omfar, men ved levering var der kun 17½ omfars igjen. Lengden av ferdig felte trådgarn var noe ujevn, kunne variere fra 16—19—20 favner. Av fangstjournal og dagbok fremgår hvor mange garn som ble satt. Det varierer en del, alt etter forholdene. På det nordlige feltet skyldes reduksjon i antall garn dels usikkerhet med levering. På den annen side var også dårlig vær hemmende i den perioden, mens de første 2 uker under forsøkene var preget av godt arbeidsvær. Når en satte mange garn i lenken, ble denne delt i 2 eller 3 kortere lenker satt etter hverandre, da strømførholdene kunne være vanskelige. En brukte ikke riar, men gikk langs lenken og kontrollerte.

Utdrag av dagbok:

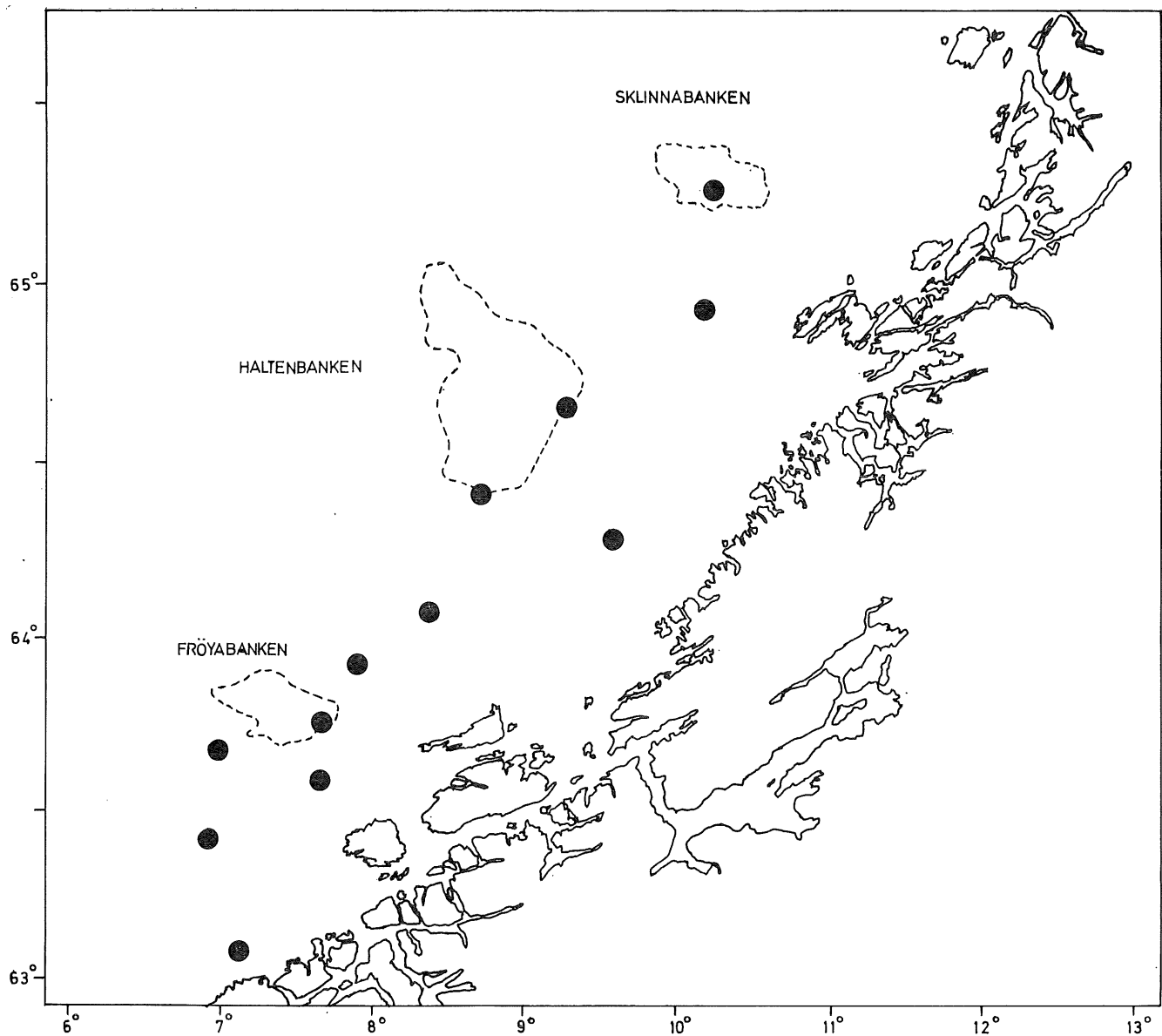
Posisjoner for garnsettingene fremgår av fangstjournal.

16.7.79. Bunkrer olje og vann, tar om bord is. Fra Smøla kl. 16.00 med kurs for Frøyabanken. Dårlige værforhold, men prøver med 80 garn, 8' NW av Skalmen fyr. Vinden løyer til laber-frisk bris NW med regn. Begynner å trekke kl. 02.30, men dårlig resultat, 309 kg makrell og 259 kg sild.

17.7.79. Fra Smøla med kurs for SW-kant av Frøyabanken, bra vær i dag. Prøver med 100 garn i 100 fvs. kanten. Trekker kl. 01.30, ferdig kl. 05.00. Fangst: 1.040 kg makrell, levert Kristiansund N.

18.7.79. Går fra Kr.sund mot Vestbrona, 10 n. m. NW av Griptarene. Setter 100 garn i 100 fvs. kanten. Det ser ut som monofilgarn fisker bedre enn garn av nylontråd. Trekker kl. 02.00, og fangst ble 794 kg makrell. Da det ikke er noen mulighet i dag for å levere til fersk anvendelse, går vi til Smøla med fangsten.

19.7.79. Går fra Smøla med kurs for Buagrunnen, men underveis får vi høre at det har vært fanget en del makrell ved Orskjærene. Setter 100 garn kl. 18.00 langs 100 fvs. kanten. Kom bort i meget dårlig straum så det måtte trekkes med det samme. Fangst

ble 23 stk. makrell på 1. lenke. Den andre lenken sto ute til kl. 23.30, da måtte den trekkes og fangsten ble 315 kg makrell og 435 kg småsei. Dessuten ca. 25—30 stk. sild. Går til Smøla og leverer. I morgen 20.7.79 ingen leveringsmulighet, så vi tar helg for denne uken.

23.7.79. Fra Smøla med kurs for Haltenbanken. Kl. 19.00 setter 100 garn i 150—170 fvs. kanten. Små muligheter for leveranse, beskjedent kvantum til agn. Ferdig kl. 06.00. Går til Frøya og leverer 690 kg.

24.7.79. Fra Frøya mot NW av Vingleia fyr, 8 n.m. av. Setter 100 garn i 150 fvs. kanten. Trekker kl. 02.00 og fangst: 1.010 kg makrell. Leverer til Frøya, kun som agn.

25.7.79. Fra Frøya, går NW av Sula Fyr, ca. 12—13 n. m. Setter i 150—140 fvs. kanten 100 garn,

kl. 20.00. Tung strøm på feltet. Avdrift på 10—15' hver natt.

26.7.79. Trekker kl. 02.00, men lite makrell. Går til Frøya og leverer der 675 kg makrell. (Fikk ellers 1 sild + 6 pigghå). Går deretter til Frøyabanken. Setter kun 50 garn i 120 fvs. kanten, håper på en prøve. Trekker kl. 02.30. Lite fisk, 385 kg makrell. Mye plankton, uvanlig mye. Til Kr.sund for levering, men de tok ikke imot mere denne uken. Leverer på Smøla til agn. Arne Revheim går på land for hjemreise.

Kommentar i forb. levering: Det er nesten en skam at en ikke kan ta imot knappe 400 kg makrell i Kr.sund på en fredag! p.g.a. værforholdene kommer en ikke ut på feltet denne uken heller, så vi må ta helg.

30.7.79. Går fra Smøla kl. 06.00 til Kr.sund for å

Fangstjournal for drivgarnsforsøk etter makrell med M/K «Orholm», M-30-SM

1979 Dato	Kl.	Feltets navn	Posisjon	Dyp fv. Fra—til	Ant. garn	Dradd				Fangst Fiskesort og mengde Anmerkninger
						Fra		Til		
						Dato	Kl.	Dato	Kl.	
16/7	1900	Frøyabanken	N 63° 35' E 07° 40'	120—150	80	17/7	0230	17/7	0630	309 kg makrell; 259 kg sild. Dårlig vær og strøm.
17/7	1930	Frøyabanken	N 63° 40' E 07° 00'	110—140	100	18/7	0130	18/7	0515	1040 kg makrell. Fine vær- og driftsforhold.
18/7	1900	Vestbrona	N 63° 25' E 07° 55'	90—120	100	19/7	0200	19/7	0615	794 kg makrell.
19/7	1800	Oskjærene	N 63° 09' E 07° 08'	79—120	100	20/7	2330	20/7	0015	315 kg makrell, 435 kg dyrefor (småsei)
23/7	1900	NNV av Halten	N 64° 24' E 08° 45'	156—170	100	24/7	0130	24/7	0600	690 kg makrell, 10 sild, 2 hå.
24/7	1230	NV av Vingleia	N 64° 04' E 08° 22'	140—170	100	25/7	0200	25/7	0700	1010 kg makrell, 6 sild, 2 hå.
25/7	2000	NV av Sula	N 63° 55' E 07° 55'	140—150	100	26/7	0200	26/7	0600	675 kg makrell, 1 sild.
26/7	1830	SO Frøyabanken	N 63° 44' E 07° 40'	120—140	50	27/7	0215	27/7	0330	Ca. 400 kg makrell.
31/7	2000	Sklinnabanken	N 65° 15' E 10° 12'	120	60	1/8	0300	1/8	0500	264 kg makrell (lev. 2/8 Rørvik).
1/8	1800	Nordøyane								NO kuling, dårlig vær, landligge.
2/8		Nordøyane								NNO kuling, dårlig vær, landligge
3/8		Halten								NNO kuling, dårlig vær, landligge.
6/8	2100	Haltenbanken	N 64° 36' E 09° 10'	120—150	60	7/8	0230	7/8	0500	Ca. 400 kg makrell, 1 sild, 10 p.hå, 8 stk. akkar.
7/8	2045	Nordøyane	N 64° 55' E 10° 10'	150—185	120	8/8	0215	8/8	0530	Ca. 200 kg makrell, 20 kg sild, 3 pigghå, 1 akkar.
8/8	2100	Halten	N 64° 17' E 10° 10'	100—140	60	9/8	0315	9/8	0515	Ca. 140 stk. makrell, 20 kg sild
9/8		Smøla								Landligge, dårlig vær, kuling.
10/8		Smøla								Landligge, dårlig vær, kuling.

hente Askeland. Går derfra til Nesset på Frøya for å ta med is. Ankom Frøya kl. 20.00. En må vente til i morgen tidlig for å få isen.

31.7.79. Kl. 07.30 fått om bord isen, kurser for Sklinnabanken. Fremme i pos. settes bare 60 garn over 102—120 fvs. dyp (i kanten), da det ikke er mulighet for leveranse i morgen.

1.8.79. Trekker kl. 03.00. Fangst ca. 300 kg makrell. (Lite). Går til Nordøyane for å greie garna. Været friskner på utover dagen. Kl. 16.00 ligger fortsatt på Nordøyane, det er dårlig vær, frisk bris til liten kuling fra NØ med regn. Ikke muligheter for sjøvær i dag, — ligger over til i morgen.

2.8.79. Går til Rørvik for å levere fangsten vi fikk i går. Fra Rørvik i 15-tiden mot feltet utfor Nordøyane. Det viste seg imidlertid ikke å være sjøvær for oss. Kurser for Halten. Ankommer Halten ved midnattstider.

3.8.79. Neste dag (kl. 08.00) går vi videre til Smøla. Ankomst Smøla kl. 19.30. Det blåser fortsatt N—NV frisk bris til liten kuling. Tar helg.

4.—5.8.79. Ligger på Smøla.

6.8.79. Om morgenen tas om bord bunkers og is. Fra Smøla med kurs for Haltenbanken. Ankommer Haltenbanken kl. 21.00. Prøver her med 60 garn i 100—150 fvs. kanten. Bra vær i dag. Østlig bris, smul sjø. Kl. 02.30 begynner å trekke, og ferdig kl. 05.00. Fangst: ca. 400 kg makrell, går iset i rommet.

7.8.79. Kl. 18.00 fra Nordøyane, fint vær, men heller dårlig værmelding, det er tung strøm. Setter 120 garn i pos.: N 64° 55' E 10° 10' fra 170—185 fvs. kanten, ca. 12 mil av Nordøyane fyr.

8.8.79. Kl. 02.15 begynner å trekke, men nesten svarte garn. Ferdig kl. 05.30 og går til Rørvik. Fangst ca. 100 kg makrell. Leverer til sammen 574 kg makrell på 2 fangster, til agn. Går fra Rørvik kl. 12.15,

kurs for Halten. Går til vi er 7—10 n. m. av Halten i pos.: N 64° 17' E 09° 35'. Setter her 60 garn i 100—135 fvs. kanten. Været er nå sydl. frisk bris med noe sjøskvalp. Garna avsatt kl. 21.00. (Pris i Rørvik kr. 3,— pr. kg). Nylongarna fisker noe bedre nå i mørket, men fortsatt er monofilgarna de beste. Kl. 03.15 begynner å trekke, men dårlig fangst. Fangst var 160—170 fisk, makrell. Dessuten ca. 20 kg sild. Det er meget dårlig vær, så vi begynner på turen sørover, her er vi forsåvidt ferdig. Det blåser S—SØ liten til stiv kuling. Tar sikte på å komme så tidlig til Skalmen at vi får prøve der i kveld. Kl. 19.00 er vinden dreiet til SV frisk bris, så det er umulig å gå ut. Går til Smøla istedenfor, ankom hit kl. 17.00.

9.8.79. Kl. 10.00. Reitan er nesten glad for at det ikke bar på havet i går, for i natt har det vært et uvær uten like: SV kuling og regn — og det er det fortsatt, så det er små muligheter for sjøvær i dag heller, men en ser etterhvert.

Tar prøve av 162 stk. makrell.

10.8.79. Dagen går med til klargjøring, pakking, oppgjør etc. — Det ble ikke sjøvær i dag heller. Sluttes dermed av for denne gangen.

KONKLUSJON

Det er helt på det rene at forsøksfiske har vist at det er drivverdige forekomster av makrell helt fra Buagrunden til Sklinnabanken. Etter egne erfaringer og andres utsagn ble det imidlertid klart at en kunne ha vært noe tidligere ute i området Halten—Sklinna.

En var plaget av til dels tung sjø på de aller fleste garnsettingene. Av denne grunn fant en det nødvendig å måtte redusere på garnlenkene.

Det var tydelig at monofilgarna hadde bedre fiskeeffekt enn nylon-trådgarna, især når det var lyse netter. Etter hvert jevnet det seg ut med mørkere netter.

En hadde inntrykk av at fisken (makrellen) var i siste del av forsøkene på sig sørover, idet fangsten satt på nordsiden av garna. Ellers er det ens inntrykk at de beste forekomster er å finne på Griptarens nordside og utenfor Smølas nordvestside. Der står fisken faktisk hele sesongen, fra først til sist. Den står i kanten på (over) 100—150 favners dyp.

De løpende prøver viste at det var overveiende stor, fin vare på gjennomsnitt ca. 700 gr pr. stk., og gjennomsnittslengde på 39—43 cm. Enkelte individer var tildels over kiloet.

Når det gjelder omsetningen synes denne å svike fundamentalt. Bare i ukens fire første dager kan en få levere, (mandag t.o.m. torsdag) når det gjelder til

bedre anvendelse. Til agn kan en også få levere fredag, men heller sjelden på lørdag. Det synes helt klart at leveringen her i distriktet er fullstendig dikttert av leveringsforholdene lenger sørpå, og da i vår disfavør. Her mener vi det er mye å rette på. Dessuten influerer dette sterkt på prisene, idet det meste her nordpå går til agn, og dermed laveste (dårligste) pris (agn 1,60—1,70 kr. pr. kg).

Skal dette fiskeet ha livets rett i fremtiden, og interessen for dette fiskeet likeledes opprettholdes og helst styrkes, må det taes et krafttak når det gjelder et brukbart mottakssystem til fersk eller bedre anvendelse. Uten dette ser en det slik at fiskeet etter makrell på disse kanter er dømt til å mislykkes.

Saken vil forøvrig bli tatt opp i de fors'jellige fiskearlag i nær framtid.

Nils P. Reitan

OPPSUMMERING

Av fangstjournalen vil en se at svært ofte fikk en noe sild på garna, mest i garnsettingen i posisjon N 63° 55', Ø 07° 40' med hele 259 kg. Lengdemålinger viste en spredning fra 31 cm til 36 cm, L: 33 cm. I posisjon N 64° 24', Ø 08° 45' (N NW av Halten) fikk en 10 kg sild. En måleprøve viste en spredning fra 31 til 40 cm. L: 34 cm. Ved Nordøyane 20 l g sild i pos. N 64° 55', Ø 10° 10', og nok en gang 20 kg stor sild ved Halten. Småsei fikk en også fra tid til annen. Ved Ors'jærene, pos. N 63° 09', Ø 07° 08' fikk en hele 435 kg småsei (dyrefor). Av pigghå var det noen få på Halten og ved Nordøyane, 8 akkar satt på garna ved Haltenbanken.

Mageinnholdet hos makrell og sild besto av raukam. Med hensyn til gonadestadiene hos makrell var de aller fleste utgytte. En fant enda noen gytende og et lite antall som enda ikke var begynt å gyte.

Som vår konklusjon vil en understreke at en anser et drivgarnsfiske etter makrell i disse distrikter som et nyttig supplementfiske til kystfisket etter makrell og som bør stimuleres, herigjennom også ved tilfredsstillende leveringsmuligheter. En vil også henlede oppmerksomheten på den interesse for fisket som er omtalt i Rapporter nr. 1, 1979, da også med særlig tanke på lokale fiskarlags henvendelser til Fiskeridirektoratet om en utnyttning av makrellforekomstene i de angjeldende distrikter. Til slutt minner en om at m/k «Orholm» og andre båter fortsatte makrell-driving utover i august og september.

M.h.t. leveringsmuligheter er disse som følger: Kristiansund N eneste sted for levering av makrell til konsum (pluss agn).

Smøla, Frøya, Rørvik: levering kun til agn.